

Hazai és külföldi radarkeszülékek
Istvánffy Edvin cikke az „Elektrotechnika” 1948. januári számában.

A szerző részletes áttekintést nyújt a II. világháború folyamán Magyarországon folytatott radar-kísérletekről, valamint az elért eredményekről. Magyarországon 1942 őszén adott a Honvédelmi Minisztérium megbízást magyar vállalatoknak rádió-lokátorok hazai kifejlesztésére. Először Dr. Bay Zoltán műegyetemi ny. r. tanár, majd a Standard Villamossági Rt.-nél szerző kapott megbízást fejlesztő csoportok alakítására. A két csoport munkája eredményes volt és a rendelkezésre álló igen rövid idő alatt minden külföldi támogatás nélkül tudták megoldani a radar-technika minden fontos feladatát. A kutatási és fejlesztési munkáknak az 1944. évi március 19-én bekövetkezett német megszállás vetett véget. Másfél év alatt sikerült három készüléktípust kifejleszteni.

1. „Sas” 100 km hatótávolságú távolfelderítő radar, amely a támadó gépeket figyeli, irányukat és sebességüket közli egy központtal, vagy tüzérségi, illetve vadász-irányító radar-telepekkel. A „Sas” mérési pontossága 1—2 km-en belül volt.

2. „Borbála” 15 km hatótávolságú tüzérségi irányító radar, kb. 20 méteres pontossággal.

3. „Bagoly” 70 km hatótávolságú vadászirányító radar.

Alkalmazásuk úgy történt volna, hogy egy telepítési helyre két „Bagoly” és egy-két „Sas” készülék kerül. A „Sas” által felderített támadó gépet az egyik „Bagoly” átveszi és követi, a másik a felszálló saját vadászgépet követi. A két gép viszonylagos helyzetét kiértékelve, a saját gépet rádió útján irányítják a támadó gép mögé.

Szerző a cikk további részében ismerteti az angolszász radar-technika jellemzőbb adatait és készülékeit, megfelelő helyet szentelve a radar-készülékek elvi működése leírásának.

Befejezésül felsorol néhány adatot annak jellemzésére, hogy a II. világháborúban milyen nagy szerepe volt a radar-készülékeknek és hogy az angolszász radar-technikának a németeknél nagyobb fejlettségi foka mennyire járult hozzá a szövetségesek győzelméhez.

E. M.

A Dnyeper áttöréséért vívott szovjet hadműveletek. Corotkov I. ezredes cikke a „Glasul Armatei” című román katonai folyóirat május 1-i számában.

A szerző a bevezetésben rámutat a Dnyeper folyó hadműleti-hadászati jelentőségére. Megállapítja, hogy a németek 1943-ban a Dnyeper védelmére erős védőállásokat építettek ki, mert a németek ezt a nagy akadály-jelleggel bíró folyamvonalat mindenáron tartani akarták.

A továbbiakban rámutat Corotkov ezredes arra, hogy a szovjet hadsereg csapatai menetelésből törték át a Dnyepert és ezt a ragyogó eredményt a „meglepetésnek” és a „gyorsaságuknak” köszönheték.

A szovjet csapatok igen széles arcvonalon indították meg támadásukat a Dnyeper áttöréséért. Magát az áttörést egyszerre három helyen valósították meg: Kiev-től Északra, Pereiszláv és Hmelnickitől Délre és Kremencsugtól Délkeletre, rövid idő után pedig Szoj és Dnyeper torkolatánál lévő Loev város vidékén. Kiev-től Északra a szovjet csapatok egy olyan helyen keltek át, ahol a folyam két agra szakad és szigetet képez. A felderítők megállapították, hogy ezt a helyet a németek kevésbé erősítették meg. A meglepetés tehát itt teljesen sikerült. A csapatok a helyszínen találhatók halaszbarkák, tutajok és egyéb vízijárművek felhasználásával először a szigetet, majd a folyó jobbpartját foglalták el. A németek felismerve a veszélyt több hadműveleti egységet vetettek be, hogy az atkelt szovjet csapatokat visszavassék, de minden erőfeszítésük kudarcot vallott.

A Pereiaslav és Hmelnickitől Délre végrehajtott átkelésnél a reguláris- és partizáncsapatok együttműködése mintaszerű volt. A partizáncsapatok hátba támadták a német védőcsapatokat, hogy azok figyelmét a folyóról eltereljék. Így mindössze 4 óra alatt megtörtént az átkelés.

Kremencsugtól Délkeletre meglepő gyorsasággal az utászok közreműködésével a gyalogsággal egyidejűleg harcokocsikat is sikerült athajózni.

Ugyanigy sikerült egy negyedik helyen is Loev város vidékén is a legnagyobb titokban nagyobb erőket összpontosítani, a németeket meglepetten megtámadni és e területekről visszavetni.

A hídfők elfoglalása után azok

megtartása, kiszélesítése és a további hadműveletekhez az előkészületek következtek. A németek mindent elkövettek, hogy a szovjet csapatokat ebben megakadályozzák és a Dnyeper túlsópartjára visszavassék, de ez nem sikerült nekik. Közben Kiev-t is elveszítették és többé felszabadítani — bármennyire is erőlködtek — nem tudták.

Befejezésül a szerző összegezi a levonható tanulságokat és ezek szerinte:

1. Szokatlan hősiesség és bátorság
2. a szoros és kiváló együttműködés a fegyvernemek között,
3. a német vezetés merevsége, amely nem tudott ruganyosan alkalmazkodni a pillananyi helyzetekhez,
4. az áttörés politikai kihatású eredményei, a németek Dnyeper-i veresége ugyanis nagyban hozzájárult Hitler csatlós népeinek ahhoz, hogy végleg megindogjon hitük a német győzelemben.

Megjegyzéseink:

A Dnyeper folyó a legjelentősebb hadműveleti akadály a Dnyec-medence felé. A Dnyeper Európa folyamai között harmadik helyen áll, mint hosszúság, mint vízterülete nagysága tekintetében. (A Duna hossza 2860 km, vízterülete 81.780 km²). A Dnyeper hossza 2150 km, vízterülete 52.000 km². Szélessége több helyen az 1500—1800 métert is eléri, nagysebességű és partjai sok helyen meredek és magasak. A Dnyeper-en van Európa legnagyobb vizierőműve a kb. 600.000 lóerős Dnyeprogres).

Kétségtelen, hogy 1943. év nyarán és őszén a német hadigépezet a szovjet haderőtől óriási vereséget szenvedett és hadászati viszszavonulásban volt. Ezt használta ki mesterien a szovjet haderő és a Corotkov ezredes által kifejtett „ragyogó teljesítményekkel sikerült még mozgásból mindenütt megalkotni a legfontosabb Dnyeper-i hídfőket, melyek a későbbi támadásokhoz kiinduló pontul szolgáltak. Ezzel kivették ugyanis a német hadvezetés kezéből annak a lehetőségét, hogy a megindult támadó hadműveleteket, egy ilyen jelentős hadműveleti védelmi vonal mentén megállíthassák.

Valóban óriási teljesítmény volt ez és a szovjet hadsereg egyik kiváló fegyvertényévé vált. R. J.

A zürichi laktanya udvarán. C. S. cikke a „Neue Züriche Zeitung” 1948 II. 14-i számából.

Aki bevonul ujoncnak, mintegy másodszor születik meg. Az első születésnél az egész család, bezárólag a nagymamával, a nagynénikkel és a bábával mindent megtettek, hogy az könnyű lefolyású legyen. Most azonban a fiatal állampolgár új életet kezd. Gyalog, villamossal, vagy esetleg egy ismerőse autójával megérkezik a szürke kaszánya elé, melynek bejáratánál ott áll az őrbódé. Az ujonc a vulkán, vagy fonott táskáját még egy pillanatra leteheti, ha akarja. Még néhány lépés, — és egy teljesen megváltozott helyzetbe kerül, melyben már nincsenek nagynénik és anyák, hanem „érzéketlen” előjárók és bajtársak, részvétlen tréfák, amelyek az egyéniséget kifüstölik. Elpuhult és érzékeny természetek annak a veszélynek vannak kitéve, hogy az első időben alacsonyabbrendűségi érzés vesz erőt rajtuk, melyet azonban később a bajtársiasság érzése elsöpör.

Az ujonciskola ugyaníis, mint általában az egész katonai szolgálat, mindenekelőtt az *önnevelés* iskolája, az eddigi egyéniségnek maradék nélküli kiszellőztetése és egy demokratikus érinkezésbe jutás a környező férfivilággal. Az emberek szinte megszaglásszák egymást, megvizsgálják egymást, elvetik az előítéleteket és a saját énnel ebben a vidám beszéd- és jelleggazdag közösségben kisebb fontosságot tulajdonítanak. Hol találjuk meg a vándorlegény humor emlékeinek izesebb utódját, mint itt? Ez a legjobb és legegészségesebb orvosság idült bevonulási undor ellen, mely egészségesen veszi tudomásul a szükségszerű alárendelést, esetleg nem kedvelt előjárók és parancsok alá. Ez a humor elűzi a rossz hangulatot és kinyitja az ablakot az új élet számára.

Annak az ujonciskolának a parancsnoka, aki február 9-től június 5-ig mintegy 450 embert fog kiképezni a zürichi laktanyában, Carlo Fontana alezredes, az olasz és magyar hadseregekben fontos tapasztalatokra tett szert a katonai nevelés és kiképzés terén.

Öltemagyarázta nekünk, hogy a kiképzőkeretet arra oktatta ki, hogy az ujoncokkal szemben keményen és engedékenységgel kell fellépniük, de ugyanakkor velük igazságosan és emberségesen kell bánniuk. Feltétlenül szükséges, hogy a legénységet a viszonylag igen rövid idő alatt (a háromhetes al-tiszti iskola ugyanis túlrövidnek bizonyult) megedzzék. A legénység figyelme a demokratikus parasztojra nyomatókusan fel lett hívva. Az ujoncot az az érzés kell, hogy eltöltse, hogy semmiféle önkény-

nek nincs kiszolgálva és hogy nyugodtan fordulhat előjáróihoz, ha úgy érzi, hogy méltatlanul bántak vele. Az elmúlt évek tapasztalatai éppen azt bizonyították, hogy — ellentétben a sok szkeptikus hanggal — a svájci hadsereg ujoncainak szelleme jó és megértő. Majdnem minden évben újabb és magasabb követelményeket állítanak fel velük szemben. A gyalogosoknak a kézi gránáttal és karabéllyal, géppisztollyal és géppuskával, harcokosi aknákkal és általában az egész aknarendszerrel teljesen tisztába kell jutniuk. Egy bizonyos fokú szakosítás elengedhetetlen. Alapvető elv: hogy a kiképzésnek inkább néhány fegyverre kell szorítkoznia, ezekre azonban alaposan.

Az első héten az ujoncok ráérnek arra, hogy azzal a sokféleséggel foglalkozzanak, amellyel a keskenyre szabott térben „háztartásukat” el tudják látni, — és meg tudják tenni első lépteiket, hogy katonákká váljanak. Ezután kezdődik meg tervszerű kiképzésük, amely a 9. héten az iskolalövészethez és a szakasz- és rajkötélben való harckiképzéshez érkezik. Ezután az iskolát 14 napra kihelyezik. Az ezt követő pihenőhét után század- és zászlóaljgyakorlatok következnek, a kiképzést tüzésréggel és repülőekkel való gyakorlatok fejezik be. Mire az ujoncok a zárószemléhez érkeznek, a fiatal honpolgárokból, akik az ujonciskolán még bámulatos tájékozatlanságról és érdeklődés hiányáról tettek tanúságot, már hadrafogható derék katonák lettek.

Fegyvernemek együttműködése támadóharcban. Janovszki A. tbk. cikke. A „Glasul Armatei” c. román lap 1947 IV. 21-én megjelent 216. számából.

Az összes fegyvernemek együttműködése a korszerű csaták alapelve. A gyalogság, a tüzéség, a harcokosi és a légierők elszigetelt akciónak meg van a maguk jellegzetessége és fontossága, azonban egyenként ezek a fegyvernemek, a harcban nem tudják azt a hatást elérni, amit szoros együttműködésük meghoz.

A most végetért világháború tapasztalata azt bizonyítja, hogy nem elég, ha erőbeli és technikai fölényrel rendelkezünk; a döntéshez a fegyvernemek együttműködésének legnagyobb mérvű célszerű kiaknázására van szükség.

A harc közbeni együttműködésnél nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy minden fegyvernem rendelkezik olyan tulajdonságokkal, melyek megfelelő alkalmazásával kis erővel és kis veszteségekkel a legnagyobb hatást érjük el.

Viszont minden fegyvernemnek meg vannak a gyenge oldalai is.

Az együttműködő fegyvernemek összes tűz- és ütőképességét az ellenség felé kell fordítani. Ennek elérésére fontos, hogy a kis egységek mellett az együttműködést zászlóaljtól felfelé is biztosítsuk.

Az együttműködést a terepen úgy kell megszervezni, hogy a támadás előkészítésénél a harc lefolyásánál, az elfoglalásnál, az üldözésnél, a hát- és oldalbiztosításnál és tisztogatási műveleteknél az együttműködés biztosítva legyen.

Egy hadművelet végső sikere mindig a gyalogság közelharcától függ. Az együttműködést megszervező parancsnoknak az összes többi fegyvernemek irányításánál ezt szemelőtt kell tartani.

A háború tapasztalata bebizonyította, hogy majdnem lehetetlen idejében megoldani és összhangba hozni az együttműködő fegyvernemek összes problémáit az egész csata idejére. A harcok közben rendszerint igen sok előre nem látott helyzet adódik, ami keresztezi az előre elkészített tervet. Ezért a részletesebb együttműködést csak a támadás első fázisára szervezik meg.

A fegyvernemek együttműködésében a parancsnok elhatározását kell alapul venni. Szükséges, hogy az akcióban résztvevő összes alárendelt parancsnok a magasabb parancsnok elhatározását részleteiben is ismerjék. Ha minden alárendelt tökéletesen tájékoztatva van parancsnokának tervéről, akkor az együttműködési akciót könnyen és sikeresen végre lehet hajtani.

Az együttműködést rendszerint az ellenségről és a hadművelet jövődő területéről kapott adatok alapján szervezik meg. Az ellenség részletes ismerete hiányában nem lehet az egyes fegyvernemeket konkrét feladatokkal megbízni és harcba vetni.

Az együttműködésnek folyamatosnak kell lenni. Nincsenek megengedve olyan esetek, amikor a gyalogság a harcokosi mögött marad, vagy ne követné közelről a tüzéségi tűz hullámát, és, hogy ne használja ki a tüzéség és légierők támogatását. A folytonos együttműködést jó összeköttetési és hírszökökkel lehet megvalósítani.

Meg kell állapodni egy közösen ismert jelzőrendszerben, melylyel a tűzkérést és szüntetését kérik. Ugyancsak szükséges egy egységes és egyszerű optikai, akusztikai és rádiójelzés megállapítása az összes fegyvernemek részére. A célpontok megnevezésére a tapasztalat szerint nyomjelző lövedékek váltak be legjobban.

A rakétajelzésnél a legpraktikusabb 2—3 szín használata, amikor is minden színnek más-más jeletősége van.

Az egyszeri megfigyelésen és jelzésen kívül be kell szervezni a gyalogsági, tüzérségi és harckocsi tisztek megfigyelését és felderítését. Egy jól szervezett és kiképzett közös megfigyelés lehetővé teszi az együttműködést még akkor is, ha a többi híreszközt nem lehet használni.

Végül egy nagyobb mérvű együttműködés legfontosabb feltétele a különböző fegyvernemek parancsnokainak folytonos és kölcsönös tájékozása. Korszerű háborúban ezek az információk letről felfelé mennek.

A fegyvernemek együttműködésének megszervezése egy gyalogezred akciójának keretében igen körültekintő és aprólékos munkát igényel a parancsnok részéről. A legjelentéktelenebbnek látszó mozzanata sem hagyható figyelmen kívül, az elhatározás felkészítésénél, mert a legsúlyosabb következményeket vonhatja maga után.

A gyalogság és az aknavetők, valamint a tüzérség együttműködését mindig úgy kell megtervezni, hogy a legmegfelelőbb jelző- és összeköttetési eszközök álljanak rendelkezésre melyek összhangba képesek hozni a gyalogság rohamát a tüzérségi tűzhullámokkal. Szem előtt kell tartani, hogy a gyalogság saját tűzfegyvereit a tüzérségi tűzzel összhangban köteles használni. Ezért feltétlenül szükséges, hogy a tüzértiszt tökéletesen ismerje a gyalogos parancsnok elhatározásait és terveit.

A gyalogság és harckocsik együttműködését illetően a következőket kell szem előtt tartani:

A gyalogság ellátása a szükséges szállítóeszközökkel, oly módon, hogy az ellenség ne tudja a támadó gyalogságot a harckocsiktól elválasztani, a kölcsönös összeköttetés megteremtése, ellenséges célpontok közös megfigyelése. A harckocsik tüzének maximális kihasználása az ellenséges ellenállás elleni támadásban; a harckocsik akciójának fedezése, a gyalogságot támogató páncéltörő tüzérség tűzével, valamint a páncéltörő fegyverek és lövegek közvetlen irányításával, a gyalogság harckocsikon való szállításának megszervezése és az ellenség mélységébe való behatolás. A gyalogsággal együttműködő harckocsik feladata elsősorban az, hogy utat nyisson a támadó gyalogsághoz. A gyalogság feladata pedig tűzszközeivel elhallgatatni az ellenséges páncéltörő elemeket. A harckocsikkal együttműködő gyalogság támadásával biztosítja az elfoglalt terület megtartását.

Egy jól kiképzett gyalogság sohasem hagyja elszigetelni a páncélosokat és viszont. A légierők a gyalogsággal való együttműködése — különösen a földi csapatok parancsnokai részéről — igen nagy

előkészítést igényel, ami a jelzés és célpontok megjelölését illeti.

A légierők célpontjai elsősorban a tüzérségi és aknavető ütegek, automata fegyverfészek, a gyalogság árkai és gyakran az ellentámadásba lendült ellenség gyalogsági és harckocsi hullámai.

A minél jobb együttműködés céljából szem előtt kell tartani:

1. Pontos időt,
2. mikor lépjen a repülő tűzével közbe,
3. jelzési és összeköttetési módok,
4. egymás kölcsönös tájékoztatása a földi és légi helyzetről.

A háború tapasztalata rámutatott, hogy bármily nehéz is a légierők együttműködését megszervezni, ezt mégis meg lehet valósítani és hatásosan alkalmazni.

B. L.

Cultura Militar a spanyol köztársasági hadsereg folyóirata. 1. számának ismertetése.

A „Cultura Militar” demokratikus ideológiai tartalmú, katonai tudo-

mány szempontjából nagy értékű lap első száma megjelent Párisban. Juan Modesto tábornok az Iber Hadsereg volt parancsnoka tanulmányában hadseregének harcait tárgyalja. Andro Castets francia író a lengyel hadsereg letörésének okáról, újjászüléséről és jövőjéről ír. A lengyel kudarc okát a lengyel reakciós körökre hárítja, mert nem voltak hajlandók baráti kapcsolatot létesíteni keleti szomszédjukkal, a Szovjet-Unióval, mely egyedül lett volna képes arra, hogy támogassa Lengyelország függetlenségének megvédését. Azután a partizánharcokról beszél, mint az igazságos háború egyik legjellegzetesebb formájáról.

Riquelmo tábornok, Hidalgo de Cisneros tábornok, Diaz Tanderó őrnagy írnak még a hírszolgálat jelentőségéről, a köztársasági hadsereg harcosainak hősie önfeláldozásáról és a spanyol hadsereg jövőjéről.

A folyóirat szerkesztőbizottsága a spanyol köztársasági hadsereg 1936—38. éves harcaiban vezetőszerepet betöltő tisztjeiből áll.

K. B.

Aknakutató honvédek kiemelnek és hatástalanítanak egy fel nem robbant bombát Budapest határában

(H. M. foto.)